

Anexo III:

PLAN

DE

ACCIÓN

TUTORIAL

IES Santa Irene

ÍNDICE

Índice

PLAN.....	0
DE.....	0
ACCIÓN.....	0
TUTORIAL.....	0
1. Introducción.....	2
2. Plantexamento e desenvolvemento.....	3
3. Obxectivos xerais.....	4
4. Contidos.....	5
5. Metodoloxía.....	6
6. Temporalización.....	6
7. Funcións e procedementos.....	6
7. 1. FUNCIÓNS E PROCEDEMENTOS COAS FAMILIAS.....	7
7. 2. FUNCIÓNS CO ALUMNADO.....	8
7. 3. FUNCIÓNS CO GRUPO-CLASE.....	8
7. 4. FUNCIÓNS E PROCEDEMENTOS CO PROFESORADO.....	9
8. Actividades.....	10
ACTIVIDADES PARA 1, 2 e 3 da E.S.O.....	10
ACTIVIDADES PARA 4º da E.S.O.:.....	11
9. Avaliación.....	13
10. Bibliografía.....	14

1. Introducción

MARCO LEGAL XERAL NA COMUNIDADE AUTÓNOMA GALEGA

O Plan de Acción Titorial (PAT) é o marco no que se especifican os criterios e procedementos para a organización e funcionamento das titorías de cada curso e nivel. Inclúe as liñas de actuación que cada titor/a desenvolverá co alumnado e a súas familias, así como co equipo educativo adscrito a cada nivel, as cales veñen enmarcadas no Regulamento Orgánico dos I.E.S. Decreto 324/96, 26 de Xullo.

No devandito R.O. establécese, no título III que aborda os órganos de coordinación docente, que :

- A xefatura do Departamento de Orientación desempeñará entre outras funcións a de: "elaborar, de acordo coas directrices establecidas pola Comisión de Coordinación Pedagóxica (CCP), as propostas de organización da orientación e do Plan de Acción Titorial do centro".
- Cada titor/a participará no desenvolvemento do PAT e nas actividades de orientación, baixo a coordinación do xefe de estudos e en colaboración co Departamento de Orientación (D.O.).
- A CCP: ...velará para que a elaboración dos PCE, na que se incluírá o PAT e o POAP, se realice de acordo cos criterios establecidos no claustro.

O PAT deberá estar presente no proceso de desenvolvemento curricular:

- * No PEC e nas programacións.
- * Nos órganos de goberno e de coordinación docente.

O director do centro será o responsable último de que a orientación forme parte integrante da oferta educativa e contribúa ao logro do fin último da educación e o desenvolvemento persoal do alumnado. O xefe de estudos supervisará o funcionamento e coordinación da acción titorial, así como a distribución de espazos e tempos da mesma e a posta en marcha de plans concretos de orientación. O D.O. elaborará e coordinará o seu desenvolvemento.

A titoría é o elemento inherente da actividade docente, (dentro dun concepto integral de educación) para axudar ao alumnado a integrar coñecementos e experiencias dos distintos campos educativos e tamén a contribuír a integrar a experiencia escolar en xeral e á vida cotiá extraescolar.

A titoría ademais actúa como subsistema da orientación, convertíndose no eixe fundamental da mesma, sendo o titor o verdadeiro artífice que posibilita a Orientación educativa de todo o alumnado e de forma individualizada e integrada na aula, ca súa intervención educativa a través do Plano de Acción Titorial:

-Educando para a vida

- Asesorando sobre opcións alternativas
- Educando na capacidade de toma de decisións
- Capacitando para o propio aprendizaxe

Neste contexto legal, o Plan de Acción Titorial será o conxunto de actividades previstas para desenvolver de forma coordinada e sistemática polo profesorado dun centro en xeral e polos tutores en particular, con respecto á orientación do seu alumnado, realizada segundo os principios do Proxecto Educativo de Centro e constituíndo unha unidade perfectamente integrada no Proxecto Curricular de etapa correspondente.

2. Plantexamento e desenvolvemento

Debemos ter en conta:

1º.- Decisións a nivel de Centro:

- ❖ Criterios para o nomeamento de tutores/as
- ❖ Tempos para a realización da acción titorial
- ❖ Coordinación de tutores/as
- ❖ Coordinación da xunta de Profesores/as

2º.- Detección de necesidades e propostas do Departamento de Orientación

- ❖ Recollida de necesidades
- ❖ Formulación de prioridades
- ❖ Plan de acción por Ciclos/Niveles

3º.- Desenvolvemento da Programación:

- ❖ ÁMBITOS: Individual / Grupal
- ❖ GRUPOS DE REFERENCIA: Alumnado / Profesorado / Familia.

4º.- Avaliación: - Da programación

- ❖ Da programación
- ❖ Da organización
- ❖ Do desenvolvemento

O plan de acción titorial terá un carácter:

- ❖ **aberto** (pero establecendo os obxectivos e actividades xerais)
- ❖ **coordinado**, iremos concretando actividades en función das necesidades e actualizando distintos materiais.

- ❖ **preventivo:** ca experiencia instrumental e de medida poderemos detectar e previr necesidades.
- ❖ **de desenvolvemento** de estratexias de aprendizaxe, de toma de decisións, de habilidades sociais...

3. Obxectivos xerais

Tendo sempre en conta que o obxectivo primordial da educación é o desenvolvemento integral da persoa mais aló dos coñecementos, enriquecendo as dimensións intelectual, afectiva, física, social ... destacamos pois os seguintes obxectivos xerais que todo PAT debe contemplar:

- * Dinamizar o Plan de Convivencia a través das titorías.
- * Poñer en marcha programas preventivos ante o acoso escolar.
- * Promover a mediación como forma de resolver os conflitos.
- * Favorecer a integración e participación dos alumnos no centro.
- * Seguimento personalizado do proceso de aprendizaxe do alumno.
- * Comunicación fluida coas familias.
- * Asegurar a coherencia educativa no desenvolvemento de programacións dos distintos profesores do grupo.

As actuacións contemplarán o asesoramento para actividades e programas para desenvolver no grupo-clase, na hora semanal de titorías, como individuais co alumnado que o precise.

O obxectivo pretendido é a Educación Integral e Personalizada de todos e cada un dos alumnos/as:

- **Acadar o coñecemento do alumnado**

- * por parte do profesor grupo e individuos
- * por parte do alumnado: autoconhecimento

- **Integrar ao alumnado** no seu grupo aula, no centro e no entorno social, promovendo o desenvolvemento de actitudes de solidariedade e participación. (Interacción grupal)

- **Desenvolver habilidades e métodos de estudo** que axuden ao alumnado na organización e desenvolvemento do seu traballo da maneira máis cómoda, rápida e eficaz: "aprendendo a aprender".

- **Orientación Profesional**, ofrecer ao alumnado toda a información acerca de: optativas, itinerarios, opcións, estudos e profesións, así como dos procesos de toma de decisións, avaliacións das mesmas e transicións á vida activa para que o alumnado poida descubrir, realizar e acadar o seu propio proxecto de vida (coñecemento do seu entorno social, económico e laboral)

- **Orientación personal**, traballar a formación en valores: liberdade, traballo, esforzo, solidariedade, paz,

xustiza, respecto e responsabilidade para alcanzar o seu propio desenvolvemento persoal e social (san e equilibrado)

4. Contidos

Variarán segundo o nivel educativo:

Primeiro ciclo: 1º, 2º e 3º de ESO

- ❖ Características do novo ciclo educativo
- ❖ Autoconecemento
- ❖ Cohesión do grupo
- ❖ Participación na elección de delegado/a
- ❖ Avaliación inicial
- ❖ Avaliación: Autorreflexión do proceso de aprendizaxe
- ❖ Habilidade lecto-escritora
- ❖ Comprensión e expresión verbal
- ❖ Mellora da velocidade e comprensión lectora
- ❖ Razoamento lóxico-numérico
- ❖ Motivación para o estudo
- ❖ Técnicas de estudo: subliñado, esquema, resumo...
- ❖ Planificación do tempo de estudo. Hábitos de estudo
- ❖ Capacidade de resolución de problemas e situacións
- ❖ Actitude e rendemento escolar
- ❖ Adaptación persoal, familiar, social e escolar
- ❖ Adquisición de valores
- ❖ Autoaceptación. Autoestima
- ❖ Tolerancia. Solidariedade
- ❖ Prevención do consumo de tabaco e alcohol
- ❖ As relacións entre iguais
- ❖ Orientación: características do curso seguinte
- ❖ Avaliación da tutoría

Segundo ciclo: 4º de ESO

- ❖ Autoanálise e coñecemento mutuo

- ❖ Cohesión do grupo
- ❖ Participación no goberno do Centro. Elección de delegado/a, representantes do Consello Escolar.....
- ❖ Motivación polo estudo
- ❖ Técnicas de traballo Intelectual (Aprender a aprender, Aprender a pensar)
- ❖ Preavaliación e avaliación (autorreflexión sobre o proceso das Aprendizaxes)
- ❖ Coñecemento de si mesmos, das metas as que se dirixe e dos recursos necesarios
- ❖ Toma de decisións dentro do sistema educativo (riscos, vantaxes e dificultades) Formación Profesional e Bacharelatos.
- ❖ Comprensión e fluidez verbal
- ❖ Razoamento lóxico-numérico
- ❖ Adaptación o medio familiar, social e escolar
- ❖ Educación Sexual.
- ❖ Autoanálise. Desenvolvemento e crecemento persoal.

5. Metodoloxía

Dadas as características dos obxectivos, contidos e sentido da acción titorial, é conveniente traballar cunha metodoloxía propia de dinámica de grupos, potenciando o traballo cooperativo e de equipo, con grupos heteroxéneos favorecendo a participación activa e responsable do alumnado así como das persoas implicadas no Plan de Acción Titorial (Departamento de Orientación, Xefatura de estudos, Profesores-Titores, Familias e Alumnado)

6. Temporalización

O desenvolvemento do Plan de Acción Titorial levarase ao longo de todo o curso, distribuíndo os obxectivos e contidos por trimestres segundo a adecuación e conveniencia educativa e materializándoos nas actividades a realizar.

A concreción das actividades virá determinada polo número de sesións semanais a realizar por cada titor na hora de titoría co seu grupo-aula, (unhas 30 sesións)

7. Funcións e procedementos

O Plan de Acción Titorial proposto diríxese ao alumnado da etapa de ESO aínda que implementaremos unha serie de actividades para os Bacharelatos que será máis puntual dado que non hai hora semanal de titoría e

interveñen outros factores como a idade do alumnado, intereses e preferencias. É moi importante subliñar que é ao principio desta etapa onde se producen os cambios fisiolóxicos e psíquicos que preceden á adolescencia, os cales son coñecidos como puberdade. É por isto que o seu coñecemento será crucial para o desenvolvemento xeral do alumnado.

Para favorecer a organización e coordinación da acción titorial o Departamento de Orientación apoiará e asesorará técnicaamente as súas funcións, procedementos e actividades.

As reunións cos titores serán trimestrais e por niveis e serán presididas pola Xefa de Estudos e a xefa do D.O. Tamén existirá unha reunión xeral ao inicio de curso con todos os titores. Esta periodicidade é mínima e parécenos que non é a apropiada para facer un seguimento exhaustivo do alumnado. Tamén sempre que sexa necesario a Xefa de Estudos e Orientadora convocarán unha reunión co titor/a e o equipo de profesores/as que impartan clase no grupo.

Pasemos agora a propoñer as funcións e procedementos que se levarán a cabo en tres ámbitos: familia, alumnado e profesorado.

7. 1. FUNCÍONS E PROCEDEMENTOS COAS FAMILIAS

- Informar as familias sobre a actividade docente que se desenvolve no centro.
- Implicar as familias no proceso de ensino-aprendizaxe, sobre todo no ámbito da orientación e apoio ao aprendizaxe.

PROCEDEMENTO:

Para que estas funcións poidan desenvolverse será necesario levar a cabo actividades colectivas e individuais.

Actividades colectivas:

Establecese unha reunións anual no comezo do curso na que actuaremos conxuntamente co equipo directivo.

Se lles dará información de carácter académico: obxectivos xerais de curso, materias, profesores, horarios de titorías para pais e nais e horario de visita do Departamento de Orientación, posibilidades de colaboración das familias nas actividades do centro.

Así mesmo, abordaranse nesta primeira reunión as condicións ambientais do estudo, a planificación do traballo, a importancia da motivación e o estudo diario. Así como organizar o tempo de lecer con actividades que completen a súa formación e desperten os seus hábitos saudables.

Reunións individuais:

A proposta do titor ou dos pais. Fan referencia á necesidade de planificar entrevistas coa familia de cada alumno/a, co fin de adaptar o proceso de ensino aprendizaxe coas súas características concretas. Será conveniente:

a) Recoller información sobre os seguintes aspectos:

- Datos sociofamiliares.
- Datos médicos e de saúde.
- Relaciones familia-alumno.
- Expectativas e intereses do alumno
- Conduta na casa e no seu medio.
- Rasgos de personalidade, segundo a percepción dos pais.
- Actitudes e rendemento escolar do alumno.

b) Contrastar a información coa existente de cursos anteriores.

Ademais é conveniente realizar entrevistas individuais nos casos de alumnado con necesidades educativas especiais, co fin de coñecer o ambiente sociofamiliar para orientar e pactar actuacións de mellora nas que estean implicados pais, nais, profesorado e alumnado. Todas as entrevistas, tanto individuais como grupais, reflectiranse por escrito para deixar constancia dos temas abordados e facilitar a coordinación do profesorado.

7. 2. FUNCÍONS CO ALUMNADO

A relación das funcións có alumnado son:

- Fomentar a convivencia no centro.
- Favorecer a inclusión do alumnado no grupo e no centro.
- Detectar os seus problemas de aprendizaxe para realizar, se é preciso, as adaptacións oportunas.
- Profundizar no coñecemento do alumno/a na súa dimensión persoal, social e educativa, co obxecto de personalizar o ensino.
- Identificar e valorar o rendemento académico en relación ás súas capacidades.
- Axudar o alumnado para que realice o seu traballo de forma autónoma e eficaz.

7. 3. FUNCÍONS CO GRUPO-CLASE

Estas funcións serán as seguintes:

- Impulsar as actitudes participativas, cooperativas e de respecto mutuo.
- Resolver os conflitos que xurdan, mediante o diálogo construtivo.

- Axudar ó grupo a establecer o seus propios obxectivos, as normas que lles guiarán, a participar co profesorado e o centro na organización e desenvolvemento de actividades que lle incumban.
- Instruír ao grupo en estratexias básicas da aprendizaxe.

Máis adiante detallaremos todas as actividades propostas para os distintos niveis.

7. 4. FUNCÍONS E PROCEDEMENTOS CO PROFESORADO

A relación de funcións có profesorado é a seguinte:

- Intercambiar a información sobre os alumnos e o grupo.
- Planificar as estratexias de aprendizaxe
- Coordinar as actuacións co alumnado de apoio e alumnado con adaptacións curriculares individuais (ACIs) mediante reunións periódicas entre o profesor de área e o profesor de pedagogía terapéutica e orientadora.
- Coordinar o proceso avaliador.
- Facilitar a toma de decisións académicas e profesionais.
- Favorecer a autoavaliación do alumnado/a e o seu coñecemento.

PROCEDEMENTO:

Para levar a cabo estas funcións temos que revisar os expedientes individuais de cada un dos alumnos, planificando reunións de coordinación co profesorado do curso anterior e o profesorado novo. Estas celebraranse no mes de outubro, unha vez que coñezan o novo grupo de alumnos. O obxectivo é identificar a interacción dentro do grupo, os alumnos con necesidades educativas especiais, as estratexias de aprendizaxe, e posibles carencias nas áreas básicas.

Dentro da programación do Departamento de Orientación, inclúense as accións encamiñadas a coñecer as aptitudes, capacidades, intereses e rasgos de personalidade máis destacados, mediante distintas técnicas e instrumentos psicopedagóxicos como son: escalas de observación, probas psicométricas específicas (test), entrevistas individuais... Estes datos contrastaranse co perfil de avaliación da competencia curricular que fará o profesorado. Ao alumnado de 1º ESO aplicarlle o Test de Aptitudes Diferenciais ou BADYG, como complemento, dende unha perspectiva psicolóxica, da avaliación inicial.

É importante que o profesorado de área elabore e aplique probas de avaliación inicial, o que axudará a unha mellor e máis pronta detección de nenos con problemas da aprendizaxe, e cubrir as súas necesidades cos

apoios pertinentes.

Para identificar a inclusión dos alumnos no seu grupo aplicaremos probas sociométricas, que aplicaremos unha vez transcorridos uns meses de curso, para dar marxe a que todo o alumnado do grupo se coñeza.

A atención á diversidade é outra función do Departamento de Orientación. Pretendemos conseguir unha adecuada colaboración na realización das A.C.I.s., tanto coa aportación dos datos obtidos na avaliación da competencia curricular das áreas a adaptar así como a avaliación do entorno familiar, social e escolar do alumno/a, e o seu seguimento.

8. Actividades

Son o conxunto de actuacións e medios imprescindibles para levar a cabo os contidos nas sesións con eficacia. Ten que ser realistas e responder as necesidades, e atoparse de acordo coas posibilidades reais dos titores e do Centro.

Para o desenvolvemento das actividades seguiremos as seguintes fases:

1ª FASE: Definición e priorización das necesidades. Reunións conxuntas de departamentos e titores.

2ª FASE: - Planificación-Programación das actividades titoriais.

3ª FASE: - Aplicación e desenvolvemento do Plan de Acción Titorial.

(Realización das Actividades: Titores, Orientadora o Programas do Concello)

4ª FASE: - Análise e avaliación do proceso seguido e control dos resultados.

Posta en común da actuación seguida de cada grupo.

Este Plan de Acción Titorial de carácter aberto, determina ou suxire as actividades máis adecuadas para ESO, deixando a criterio do titor/a a orden e duración das mesmas así como a incorporación doutras distintas, en función das necesidades o demandas do alumnado do curso e o seu grupo-aula.

ACTIVIDADES PARA 1, 2 e 3 da E.S.O.

1º Trimestre

- Xornadas de acollida para o alumnado: percorrido polo centro
- Xornadas de acollida para os pais/nais: charlas impartidas polo director, a vicedirectora, a xefa de estudos, a orientadora e os titores
- Ficha de datos persoais dos alumnos
- Normas do centro.
- Dereitos e deberes do alumnado- Participación
- Elección de delegado - Renovación de membros do Consello Escolar
- Aplicación dunha proba de aptitudes BADYG a todo o alumnado de 1º
- Prevención do acoso escolar: acollémonos ao Plan Director para a mellora dos centros educativos da Xunta
- Programa de técnicas de estudo: horario e organización de estudo na casa
- 25 de novembro: conmemoración do Día contra a violencia de xénero
- Dereitos humanos
- Preparación da 1ª avaliación

2º Trimestre

- Autoavaliación da 1ª avaliación
- Técnicas de estudo: subliñado e resumos e esquemas
- Talleres sobre habilidades sociais
- Visionado de películas sobre temas transversais: medio ambiente, saúde, solidaridade.
- Hábitos saudables”Programa clases sen fume”
- Traballamos sobre a Paz
- Preparación da 2ª avaliación

3º Trimestre

- Autoavaliación da 2ª avaliación
- Continuación de visionado e traballo sobre as películas
- Preparación da 3ª avaliación Autoavaliación do curso escolar e da titoría
- As distintas charlas son impartidas coa colaboración do Concello de Vigo.

ACTIVIDADES PARA 4º da E.S.O.:

1º Trimestre

- Xornada de acollida para o alumnado

- Xornada de acollida para as familias, impartida polo director, xefa de estudos, orientadora e titores

- Ficha de datos persoais do alumnado
- Normas do centro.
- Dereitos e deberes do alumnado - Participación
- Elección de delegado
- Elección para a renovación do Consello Escolar
- Repaso de técnicas de estudio preparación para a 2ª avaliación
- 25 de novembro: conmemoración do día contra a violencia de xénero
- Dereitos humanos

2º e 3º Trimestre

- Autoavaliación da 1ª avaliación
- POAP: Plano de Orientación Académico e Profesional Aplicación dunha batería de test: aptitudes, hábitos de estudo e adaptación persoal
- Charla sobre optatividade en 4º de E.S.O. e conexións coas modalidades de bacharelato e os ciclos formativos (3º de E.S.O.)
- Charla sobre conexión entre E.S.O. e as modalidades de bacharelato e ciclos(4ºESO)
- Charla sobre Programas de Iniciación Profesional de Base e ESA
- Prevención de drogodependencias
- Programa Concello de Vigo
- Educación vial
- Charlas sobre a igualdade de xénero
- Preparación para a 2ª avaliación
- Preparación para a 3ª avaliación
- Avaliación da titoría
- Autoavaliación do curso

9. Avaliación

Analizaremos o funcionamento e desenvolvemento do Plan de Acción Titorial mais as funcións de Orientación asignadas ao titor para corrixir os desaxustes observados e decidir a continuidade, cambio de obxectivos, adecuación de actividades, estratexias de intervención e apoios recibidos, temporalización, recursos, etc.

Na avaliación da titoría deben participar o/a titor/a, o alumnado e a xunta de avaliación.

Os indicadores que propoñemos para avaliar o funcionamento das titorías son:

- Planificación da titoría.
- Organización do traballo.
- Interese e motivación do titor.
- Atención individualizada.
- Rendemento das reunións.
- Relación con pais/nais/titores legais
- Relación con alumnado
- Relación entre iguais
- Cumprimento das normas.

O Departamento de Orientación encargarse de propoñer os medios técnicos e instrumentais para levar á práctica a devandita avaliación., que será continua permitíndonos realizar axustes e melloras utilizando as seguintes técnicas o estratexias:

- Reunións de coordinación de titorías
- Cuestionarios dirixidos os destinatarios das intervencións (alumnado, profesorado, familias)
- Cuestionarios de autoavaliación.
- Intercambios orais.
- Contrastes de experiencias.
- Niveis de participación.

A avaliación final xuntarase á memoria anual do Departamento de Orientación.

10. Bibliografía

Os materiais adaptados polo Departamento de Orientación son:

- ROC, Decreto 324/96, 26 de xullo GÓMEZ e cols. : Manual de T.T.I. Procedimientos para aprender ed. EOS, 2ª ed. , Madrid,1991.
- GÓMEZ e cols. : Cuadernos de trabajo 1 e 2 ed. EOS, Madrid,1991.
- LOUZAO e PRIETO : Novas técnicas de estudio para o Ensino Secundario ed. XERAIS ,Salamanca,1994.
- VALLES e YUSTE : Como estudiar / 1 e 2 ed. CEPE, Madrid,1991.
- OCEANO GRUPO EDITORIAL : Aprender a aprender. Técnicas de estudio, ed. Océano ,Madrid,1998.
- LOUZAO e PRIETO : Cuaderno de técnicas de estudio ed. PLAYOR, Madrid, 1994.
- LOUZAO e PRIETO : Nuevas Técnicas de estudio para la Enseñanza Secundaria. Ed. PLAYOR,Madrid,1995.
- CUENCA ESTEBAN,F. : Las técnicas de estudio en la Educación Secundaria ed. ESCUELA ESPAÑOLA. Madrid, 1994.
- JIMENEZ ORTEGA : Método práctico de técnicas de estudio, ed. VISOR Madrid,1994.
- NISBET J. Estrategias de aprendizaje, ed. SANTILLANA , Madrid,1993.
- PASTOR MALLOL,E. : La tutoría en Secundaria, ed. CEAC. Barcelona, 1995
- LÁZARO Y ASENSI : Manual de orientación y tutoría, ed. NARCEA,1986.
- ALVAREZ Y SOLER : La diversidad en la práctica educativa. Modelos de orientación y tutor, ed. CCS, Madrid,1996.
- ARROYO,CASTELO Y PUEYO : El Departamento de Orientación Atención a la diversidad, ed. NARCEA, MEC, Madrid,1994.
- BRUNET GUTIERREZ Y NEGRO FAILDE : Tutoría con adolescentes 10ªed., Madrid, 1997.
- MORA,J. A. : tutorial ed. NARCEA,Madrid,1997.
- GIL MARTÍNEZ,R. : Manual para tutorías y Departamento de Orientación., ed. ESCUELA ESPAÑOLA, Madrid,1997.
- BLANCHARD Y MUZAS : Plan de acción tutorial en la E. S. O. ed. NARCEA,MEC, Madrid,1997.
- JIM/NEZ, J.: Cuadernos de acción tutorial. Guía del tutor ed. ALFER, 1999
- CASTILLO CEBALLOS, G.: Claves para entender a mi hijo adolescente. Ed Pirámide Madrid, 2003
- JARES, X.R.: Pedagogía de la convivencia, ed. GRAU, Barcelona, 2006.